

DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsaciga mesca na celi poli, in velja po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni duevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XV.

V Ljubljani 1. sušca 1862.

List 7.

Terpljenje Jezusovo *).

I.

O kristjani! obrnite
Tje v Jeruzalem oči!
Vérni v duhu presodite.
Kar za nas se tam godi:
Žalno britkiga terpljenja
Jezus nastopuje pot;
Čudopolniga življenja
Tek končuje naš Gospod.

Dvanajstere k sebi kliče,
Jih v Jeruzalem pelja;
Hoče jih imeti priče
Vse terpljenja svojiga.
Jim prigodek napovduje,
Polen britke žalosti,
De jim, ko se tam spolnuje,
Žive vére ne umori.

Bliža se Jeruzalemu,
Mestu kralja Davida;
Milo prerokuje njemu,
Kaj ga čaka strašnega:
„Oh! de bi bilo spoznalo,
Oslepljeno mesto ti!
Kar bi mir ti bilo dalo,
Temu skrililo si oči.“

Tode, glej jo sere terdóbo!
Pismouki se zberó;
Glej, duhovšine hudóbo!
V enim glasu vsi reko:
„Čudodelnik mora umreti,
Ljudstvo vse se ga derži;
Če pustimo ga živeti,
Čast se naša vsa zgubi.“

Poslje pred seboj v mesto
Petra ino Janeza.
De pripravita mu zvesto
Tam večerjo jagnjeta.
Vsigavédni imenuje
Jima vérniga moža.
Ki ga želja navdihuje,
Oskerbeti Jezusa.

Dvanajsterih eden pride
Pred duhovna Kajfeža:
„De se vaša volja izide.“
Reče, „izdam vam Jezusa.
Varno hočem poskerbeti
De ne vstane ljudski hrup.
Ste li voljni tudi šteti
Mi spodobni dnarni kup?“

De bi Jezusa prijeli,
Kup ponudijo odštet
Iskarjotu, vsi veseli
Srebernikov trideset.
Zveseli ga cena izdaje,
K enajsterim se poda;
Tam prilóžnosti iskaje,
Varno izdati Jezusa.

O večerji Jezus vsede
Z dvanajstérni k mizi se;
Ko pastirju v sredi čéde
Mu veselje biti je.
„Jaguje jesti,“ učencam pravi,
„Sim iz serca želel še,
De do čerke po postavi,
Tudi to dopolni se.“

„Med seboj si razdelite,
Jim otožin govori,
Jagnje jejte, vino pite **),
Kar postava vas uči;
Pil ne bom — že mi je znano —
Prej od tertniga sadú.
De kraljestvo Božje dano
Bo zmed vas že vsacimu.“

Sam učencam noge umiva,
Zgled ponižnosti uči;
Celo seree jim odkriva,
Polno ljubeznjivosti;
Vendar Judeža ne gane
Zgled ponižnosti lepé;
Nepoboljšano ostane
Njega spačeno seree.

J E R N E J,

po Božjim usmiljenji in po milosti apostoljskiga sedeža
škof ljubljanski, dohtar svetiga pisma,
vsi vernim po škofii zveličanje in blagoslov v Gospodu!

Iz dveh skrivnostnih korenin raste prelepo drevó.
Mogočno je njegovo deblo, njegove veje so sočnate
in éverste, perje je zeleno in mlado, povsod poganja

*) Po napevi slišanim leta 1836 v Laškim Potoki. Nasledvalo bo v V oddelkih ali 50 odstavkih.

**) Tukaj še ni postavljanje sv. Rešnjiga Telesa, kar je bilo po umivanji nog in pride v prihodnjim spevanji.

prijetno cvetje, in zdravno cvetja se kaže preobilno nar slajiga sladú. Skozi njegove šibke vejice pihlja mir Božji, in šumljanje njegoviga perja je podobno angeljskimu petju, ki z nebés na zemljo doni. Korenini tega prečudniga drevesa ste sicer na zemlji, akoravno niste pognale iz pozemeljskiga semena, ali verh njegov séga v nebeske višave; zakaj le od zgorej dobiva rast, in njegov sad je sad večniga življenja. Naj teko stoletja memo tega drevesa, ono je zmiram mlado in močno: naj divjajo silni viharji okoli njega, v njegovih vejicah pihlja nebeški mir; pod tem drevesam se prebiva brez strahu in v miru. Ena korenina tega drevesa sega v pretekle čase, in si živč dobiva iz dogodeb, ki so se že zdavnej zgodile; ena pa sega v prihodnost, in obljube, ki se bodo še le v daljnem času spolnile, jo delajo močno in éversto; iz tesniga zedinjenja teh obeh korenin raste drevo, veličastno za zdej in vekomej.

To drevo ne raste v daljni deželi, ampak povsod, kjer Duh Kristusov rodi otroke Božje, ki prebiva v njih sereih; zakaj to drevo je kersanska ljubezen. Vera in upanje ste njegove korenini. Vera gleda v pretekle čase, in se v njih oživlja. Kar se je imenitniga zgodilo od stvarjenja sveta do nar novejših časov, daje živč in rast korenini svete vere; zgodbe namreč, ktere nam pripovedujejo, kako je izraelsko ljudstvo izvolil, vladal, poveljal in zavergel, kaj je oznanoval po prerokih: dalje zgodbe od rojstva, življenja in smerti našiga Gospoda Jezusa Kristusa, od njegoviga vstajenja in vnebohoda, od prihoda sv. Duha; tudi zgodbe, ktere nam pripovedujejo, kako so aposteljni sveti evangeli povsod oznanovali, kako je bila kersanska cerkev čudno ustanovljena in razširjana; poslednjič prelepi zgledi, ki nam jih daje neizrečeno veliko svetih pričevavcov in spoznavavcov vsaciga stanu, vsaciga spola in vsake starosti, — vse to je nebeska hrana, ktera redi korenino svete vere. Te veličastne dela, ki jih je predobrotljivi Bog po svojim neskončnim usmiljenji delal v odrejo, rešenje in zveličanje ljudi, vero obujajo, poterdujejo, razsvetlujejo in ohranjujejo. Prav póje kraljevi prerok David: „Nebesa pripovedujejo Božjo slavo, in dela njegovih rok oznanjuje nebez. Dan dopoveduje dnevu, in noč daje noči na znanje. Gospod, naš Gospod! kako čudovitno je tvoje ime po vsi zemlji; ker tvoje veličastvo je zviksano nad nebesa.“ (Ps. 18.—8.) Delo hvali mojstra. „Kar je nevidljiviga na Bogu, se od stvarjenja sveta sem po tem, kar je vstvarjeniga, spozna in vidi; tudi njegova večna moč in Božestvo (Rim. 1.), namreč njegova večna Božja vsigamogočnost, ktera je nespremenljiva pri vsim spreminjanji vstvarjenih reči. Torej nima izgovora, kdor ne spozna Boga po

tem, kar je vstvaril. Ravno tako tudi nima izgovora, kdor razodenja Božjiga ne spozna iz mnogih in čudnih dogodbe preteklih časov. Sveti apostelj Pavel v listu do Hebrejcev našteva veliko njih, kateri so trdno in zvesto verovali v besedo Božjo, in po tem po pravici govori: „Torej tudi mi, ker imamo tolik oblak prič okoli sebe, odložimo vso težo in greh, kateri se nas derži, in v poterpljenji tecimo k boju, kateri nam je postavljen; in glejmo na začetnika in dokončavca vere, na Jezusa, kateri je za veselje, katero je bilo pred-nj postavljeno, križ preterpel, in ni maral za zasramovanje, in sedi na desnici sedeža Božjiga.“ (Hebr. 12.)

Vera gleda v preteklo čase, posebno na Jezusa, dokončavca naše vere, na Jezusa, kateri je terpel in umrl, zato pa tudi povisan bil, in sedi na desnici Boga Očeta, de se v imenu Jezusovim pripogujejo vse kolena v nebesih, na zemlji in pod zemljo. Ako gledamo na veličastvo povišaniga Jezusa Kristusa, vidimo drugo korenino kersanske ljubezni, namreč upanje. V podučenje, rešenje in posvečenje ljudi je Bog toliko čudežev storil, in tolike priprave naredil, de se smemo z nar trdnjejšim zaupanjem izročiti njegovi očetovski skerbi, in de smemo svesto pričakovati, de nas bo dobri Oče tudi po britki smerti pripeljal v boljši življenje, in kakor je vdeležil svojiga edinorojeniga Sina vsih naših slabost zunaj greha, bo tudi nas vdeležil velčastva našiga Gospoda in Zveličarja, kateri sedi na njegovi desnici. Upanje gleda v prihodnje čase. Upanje ne obsega sedanjih dobrot, ampak prihodnje. Kdor upa, se ni dobil, po čemur hrepeni; ali prejete dobrote mu upanje poterdjujejo, de bo prejel darove, katerih želi. Otrok, kteriga so starši vselej varovali in mu pomagali, se v slednji potrebi k njim zateče, in pri njih pomoči išče. Skušnja mu reči in poterdjuje zaupanje, katero po vsaki vnovič prejeti dobroti v stanovitnosti raste. Bog je več in nespremenljiv; ker se nas je tolikrat usmilil in nam toliko dobrot dal, se ne smemo nikdar bati, de bi nas zapustil.

V severnih krajih se je nekda peljala v zavetje ladija, kateri je strašni vihar vse jadri la polomil, vse jadra raztergal in sicer silno škodo napravil. Med njimi, kateri so se v ladji peljali, je bil mož z dvema otrokama, eden je bil star sedem, eden pa pet let, oba sta bila hudo zdelana, na pol naga in le še na pol živa. Ker vihar eed dalje bolj divja, in nevarnost ter sila do verha prikipi, pravi poveljnik na ladji ves v trepetu: „Poginili bomo. Naš Bog je umrl.“ Večji otrok mu seže v besedo in reče: „Ni umrl ne, le spi, pa se bo o pravi čas zopet zbudil.“ Kmalu po tem silni vihar ladjo tako nagne, de je bolj pod vošč kakor nad njo. Poveljnik kliče vsim v ladji: „Pripravite se za smert; tukaj bomo pokopani.“ Otrok mu zopet seže v besedo in pravi: „O ne, tako hudo še ni. Jezus je še pri nas.“ Zdajci val ladjo vzdigne in srečno v zavetje prižene. — Misel tega otroka naj tudi nas vse in vselej poživlja in vodi.

Življenje na tem svetu se večkrat primerja z vožnjo po morji. Mornarji imajo mirne, tihe dni, ladija hitro plava po gladkim morjem. Ali močno bi se motil, kdor bi zaupal tej tihoti. Nenadoma se prikaže delč na nebu majhen oblak, morje je že nepokojno. Kmalu pokrivajo črni oblaki vse nebo, vihar buči, valovi se penijo, ladija poka, in strašno brezno žuga požreti uboge mornarje. Kdo pomaga v taki sili? Kdo more oteti pogina? Le zaupanje, de Bog ni umrl, de je Jezus v ladji, če tudi ravno zdej spi. Le k njemu stopimo in prosimo ga: „Gospod! otmi nas; po-

ginjamo!“ Kakor nekda na galilejskim morji, bo Jezus tudi zapovedal viharju našiga življenja, zlasti viharju v našem sercu, in bode velika tihota.

Desiravno je to, kar upamo, na unim svetu, desiravno naše upanje zlasti v prihodnost sega, nam vendar za to življenje daje nar večji tolažbo in pomoč; zakaj če le gledamo na dokončavca naše vere Jezusa Kristusa in na veličastvo, kteriga bomo tam z njim vred deležni, nas serčnost navdaja, vse težave tega sveta voljno prenašati, in vse svoje dolžnosti na tanko spolnovati. V veri in upanju razumeva človek pretečenost in prihodnost, in je tudi v tem podoba Božja, pred čigar očmi so pretekle in prihodnje stoletja vedno pričujoče, med tem ko neumna žival le za ta trenutek živi. Vera in upanje spremenjate človeka v tem življenji kakor prijazna angelja varha, in vera in upanje ste le pozemeljskemu življenju lastne; zakaj kar tukaj verujemo, bomo tam gledali, in kar tukaj upamo, bomo tam vživali, ali velikoveč obé, vera in upanje, se boste spremenile v tisto gledanje obličja Božjiga, katero spoznavanje in vživanje ob enim v sebi ima, in katero je večno plačilo za vse pametne stvari.

Iz vere in upanja izhaja ljubezen, ktera ne mara za to, kar je že bilo in kar še le bo, ktera vsa zveličana počiva pri ljubijočem sercu večniga Očeta, ne gleda ne nazaj ne naprej, ampak v preljubeznjiviga Boga vsa zamaknjena serčno hrepeni njegovo voljo spolniti. „Ti si moj, in jez sim tvoja, vekomej te ne zapustim,“ govori ljubezen svojimu Stvarniku in Odrešeniku. Ali to zvesto nespremenljivo ljubezen imajo na tem svetu le maloktere posebno oblagodarsene duše, še le v nebesih bo taka ljubezen plačilo vsim zveličanim.

Drevo se posuši, ako je korenina poškodovana; tudi ljubezen omerzne, ako vera in upanje oslabite. Resnice, ki jih vera sprejme, so nespremenljive, dobrote, ki jih upanje pričakuje, so neminljive; ali naše serce se guglje in giblje, vre in kipí, raste in upada, se maje in omahuje na vse strani. Ker je tedaj naše serce nestanovitno, smo zdej veseli zdej žalostni, zdej to zdej uno trdimó, se poganjamo zdej za to zdej za uno reč, oslabi ali celó ugasne v nas ogenj nebeske ljubezni. Kristus ni dans „tako je“ in jutri „ni tako,“ ampak pri njem je „tako je“ in „amen“ vekomej, človek pa je kakor pleve, ki se veter z njimi igra.

Kdor koli je dobro premislil in razumel, čemu je na tem svetu, se mora tej nestanovitnosti svojiga serca upirati, svoje pota po Božji volji uravnjavati, in nikoli ne pozabiti, de je za Boga vstvarjen. Takó trdno in zvesto verovati in upati se pravi po sv. pismu iz vere živeti, in to življenje iz vere ima pravični, kateri ravno zato, ker iz vere živi, zmíram raste v pravičnosti. Kdor ima to skerb, ohrani v vedni lepoti in prijetnosti drevo kersanske ljubezni, pravo drevo življenja, ki mu je bilo uao drevo v raji le predpoda. To skerb nam priporoča Jezus Kristus, ker nas opominja čuti in moliti, de v skušnjave ne pademo. Zato tudi piše sv. apostelj Pavel: „Ponovite se v duhu“ (Efež. 4. 23.); zato se sliši v sv. cerkvi vsako leto glas: „Pripravite pot Gospodu, ravne storite njegove steze.“ Skušnja namreč le preobilno poterdjuje žalostno resnico, de v nemarniga človeka nar imenitniši zadeve njegoviga življenja nič ne skerbé, če ga nihče neprenehama ne drami in ne budí. Vidne reči imajo tako moč do našiga duhá, de nebeske resnice le prehitro zginejo iz našiga spomina, če jih večkrat ne premišljujemo. Tej človeški slabosti, tej raztresenosti naših misel v okom priti, nam sv. cerkev od leta do leta ob godovih pred oči stavi vse dogodbe,

na ktere se opira in ktere obsega naša vera in naše upanje, de nam kakor svetla luč kažejo pot, po katerim moramo hoditi, de voljo nebeškega Očeta dopolnimo.

Veliko jih je, ki so že večkrat slišali glas: „Prpravite pot Gospodu, ravne storite njegove steze,“ ali ta glas jih ne presune in jim ne pride do serca, ker je njih serce s posvetnimi rečmi prenapolnjeno in nima prostora za glas tistiga govornika, kateri k pokori budi. Gospod Bog je pa prizanašljiv in njegovo usmiljenje je neskončno, kar se vidi iz prilike v evangeliu od figoviga drevesa, ktero je bilo nerodovitno. „Nekdo je imel figovo drevo, zasajeno v svojim vinogradu, in je prišel sadu na njem iskat, in ga ni našel. Rekel je pa górniku: Glej! tri leta je, kar hodim iskat sadu na tem figovim drevesu, in ga ne najdem; posekaj ga tedaj! Čimu še prostor jemlje? On pa je odgovoril in mu rekel: Gospod! še to leto ga pusti, de ga okopljem in mu pognojim, če kje sad obrodi, če pa ne, ga boš potlej posekal“ (Luk. 13). Tako sv. cerkev neprenehoma oznanjuje besedo Božjo, in neprenehoma moli za spreobrnjenje grešnikov in za stanovitnost pravičnih, de, če se Božja beseda v imenu Jezusovim oznanovana dans ali jutri serc ne prime, se to vender pozneje utegne zgoditi, in de tako ona ni kriva, ako se kdo izmed njih pogubi, za ktere je umerl naš Gospod Jezus Kristus na sv. križu. Gnada dela včas hitro, včas pa počasi, pri nekterim človeku še le v poznih letih; zato sv. cerkev nikoli ne sme nehati prositi, opominjati, svariti, de, ako gnada Božja serce omeči in rodovitni zemlji podobno stori, tudi dobriga semena ne manjka.

Pod cesarjem Julijanom odpadnikom, kateri je malo časa vladal, je živel zelo učen mož, Fabi Mari Viktorin po imenu, kateri se je bil še le v starosti spreobrnil k sv. kersanski veri. Preden se je bil spreobrnil, je bil nar močnejši podpornik nekersanske vere. Ali v sivi starosti se je vender v njem zbudilo serčno hrepenje resnico spoznati. Prebiral je sv. pismo in skerbno premišljeval njegove nauke. Prepričan, de je Jezusov nauk čista resnica, reče duhovnu Simplicijanu v Milanu natihama, de je v sercu kristijan. Duhoven mu odgovori, de tega ne verjame, dokler ga ne vidi v kersanski cerkvi. Viktorin na to pravi: „Je li zidovje kristijan?“ Res mu je pa še veliko manjkalo, de bi bil kristijan: njegovo serce je bilo še preveč na posvetno navezano, in ni bilo še pripravljeno vsiga Bogu darovati; zavoljo tega še ni imel volje očitno spoznati, de je kristijan. Bal se je imenitnih Rimljanov, gorečih ajdov, kateri so bili njegovi učenci, in pri katerih je imel veliko veljavo. Ko mu je pa beseda Božja globokeje v serce segla, mu vest ni dala miru, dokler ni očitno spoznal kersanske vere; on sam je hotel, de so ga prav očitno sprejeli v sv. cerkev, ko so mu cerkveni predniki hotli nekoliko prizanašati. Sedaj se mu tudi ni težavno zdelo popustiti svojo službo; bil je namreč doslej sloviti učenik zgovornosti.

„Koliko moramo hvaliti čudeže tvoje milosti,“ kliče sv. Avgustin, „de se ta silno učen in v vsih vednostih zelo izurjeni starček ni sramoval biti otrok tvojiga Kristusa, dojenec tvojiga studenca, in svoj vrat pripogniti za jarem ponižnosti, in svoje čelo krotiti za sramotni križ! Kaj je to, Gospod, moj Bog! de — ko si sam sebi večno veselje in se nektore tvoje stvari zmiram okoli tebe vesele, — ta del tvojiga stvarjenja, namreč ljudje, se vedno spreminja, ker odjema in dojema, žali in se mirno spravlja? O, kako neizrečeno visok si v višavah, in kako globok v globočinah! In od nikodar ne greš, in vender se komaj veraemo k tebi!“

Zakaj se pa tako težko vračamo k Bogu, kateri

nas je vender za se vstvaril? Zakaj tako lahko zapušamo studence žive vode in si kopljemo jame, ktere ne derže vode? Zakaj išemo sreče po vsih višavah in globočinah, le ne pri Gospodu, kateri je neskončno zveličanje? Zakaj tolikrat zakerkujemo svoje serca in zalepamo svoje ušesa, kadar nam nebeški Oče z milim glasom govori: „Moj sin! ne pozabi moje postave, in tvoje serce naj ohrani moje zapovedi; zakaj dolgo življenje, dobre leta in pokoj ti bodo prinesle. Usmiljenje in resnica naj te ne zapustitè; na vrat si ji obesi, in na tablo svojiga serca ji zapiši: in našel boš milost in prijaznost pri Bogu in pri ljudeh?“ (Preg. 3.)

Zopet se bliža tisti prelepi čas cerkveniga leta, kateri nas spominja, kako je človek padel in zopet povišan bil. Spominja nas ta sveti čas, kako je človek padel, de se varujemo vsiga napuha, ker smo sami iz sebe le otroci jeze Božje, le deležniki večniga pogubljenja; spominja nas ta sveti čas, kako je bil človek povišan, de se veselimo, ker smo po Jezusu Kristusu otroci Božji, deležniki večniga življenja. Z drago ceno smo rešeni večniga pogubljenja; skerbimo tedaj, de se zavoljo minljiviga, pregrešniga veselja zopet ne pahnemo v oblast hudobniga duha. Močno smo povišani, ker smo bratje Sinu Božjiga; nikar te časti ne oskrnjajmo s pregrešnim življenjem! V začetku postniga časa nas pelje sveta cerkev k našimu Zveličarju v pušavo, kjer se je popolnoma zderževal telesne jedi in se tako pripravljaj, spraviti z Bogom grešne ljudi. Kristus sicer ni potreboval tega pripravljanja; ali, ker nam je hotel v vsih rečeh zgled biti, nam je hotel s postam v pušavi pokazati, kako potrebno je za naše posvečenje posvetni hrup zapustiti, in iti v tihi hram, če ne svoje hiše, pa vsaj svojiga serca, in tukaj Bogu reči: „Govori, Gospod! ker tvoj hlapec posluša.“ Duhovna samota je polje, kjer cvetó lilije prelepe čistosti, žaré rože svete ljubezni, dšé vijolice prijetne ponižnosti, se proti nebu vzdiguje kadilo serčne molitve in se vidi Jakopova lestvica, po kateri Božji angelji k človeku prihajajo. V duhovni samoti se duša opoči, ki se je utrudila v posvetnim šumu, se tolazi, ker jo je svet zaničeval, si celi rane, ki jih je v skušnjavah dobila, se očišuje madežev iz posvetniga hrupa, in se vnovič zaroči z Božjim ženinam človeških duš, z Jezusom Kristusom. Ko bi večkrat šli k Jezusu v pušavo, koliko bolj bi bilo potem naše vsakdanje življenje podobno cvetečimu vertu! O ko bi vender spoznali, kaj nam je v zveličanje!

S štiridesetdanskim postam se pripravlja Jezus za odrešenje, in tako razdere dela hudobniga duha. Kakor včlovečeni Bog, kateri je nepopačeno človeško natoro vzel iz prečiste Device Marije, ni potreboval te vaje v zderžnosti ali posta, pa nam je hotel zgled dati, de, če se iz proste volje ne zderžujemo pripušenihi reči in se tako ne vadimo sami sebe premagovati, tudi ne smemo upati, de bomo premagali skušnjave poželjiviga mesa, zapeljiviga svetá in prekanljiviga satana, in de bomo s palmovo vejico v rokah — znamenjem srečne zmage — enkrat stali pred sedežem Božjim. Pravi nasledovavci našiga Gospoda in Zveličarja so se vselej radi in z veseljem postili; skusili so, de jim post moči ni oslabil, ampak pokrepčal, de jih je vse nekako poživil; s postam so dosegli pravo prostost, ker so se navadili, grešnemu poželenju zapovedovati, in so zato svojiga duha višje cenili, kakor tudi življenje svojiga telesa. Za to so bili tudi pravi kristjani vselej pripravljani, za svojo vero v Jezusa Kristusa vsaktero zasramovanje in preganjanje, vsaktero

terpijenje in se celo smerti preterpeti. Kadar začno ljudstva posvetno razveseljevanje in telesno slast za nar večji dobroto imeti, je to gotovo znamenje njih pogina, v resnici sloveči močje zginjajo, na mesto slavnih del stopi nečimerna baharija.

Cerkvena zapoved, ktera nam post zapoveduje, skerbi za moč naše duše in našiga telesa, za našo čast in slavo. O ko bi vsi spoznali, kaj nam je v zveličanje! Marsikomu se dozdeva, da je beseda od posta terda. Tudi Jezusove nar imenitniši besede so terde imenovali vsi tisti, kateri se niso bili navzeli Kristusoviga duha. Vsim pa, kateri so bili iz vsiga serca Jezusovi učenci, so bile tudi Jezusove besede duh in življenje. Kdor pa Kristusa, svojiga Gospoda in Zveličarja, ljubi in moli, bode tudi glas njegove neveste, sv. cerkve, rad poslušal in spolnoval, bo torej tudi spoznal, da beseda od cerkveniga posta, ki nam je v zveličanje, ni preterda.

Pravi katoliški kristijani dobro vedo, ktere postne dni in kako se morajo postiti, in kaj je polajšaniga zastran mesnih jedi: torej zastran teh reči ni treba posebniga oznanovanja.

Kdor potrebuje obsirnišiga polajšanja: naj poprosi svojiga duhovniga pastirja ali pa svojiga spovednika, katerim se s tem oblast da, po věstnim pretehtanji tistih vzrokov, na ktere se prošnja opira, obsirniši polajšanje podeliti.

Vsak, kateri se ob zapovedanih postnih dneh podeljeniga polajšanja poprime, naj moli tri očenaše in tri česnamarije vsaki zapovedani postni dan, ob kterim se poprime polajšanja, bodi si to polajšanje večji ali manjši, kakor v namestilo za pomanjšano ostrost postne zapovedi. Namesto te molitve se sme tudi ubogim dar dati s tem namenom, da se zadosti postni zapovedi.

Dano s škofjskiga sedeža v Ljubljani 1. svečana 1862.

Ali je tako imenovana verska pre-naredba (reformacija) v 16. stoletji kaj svet zboljšala?

Bila je njiva z zlahtnim semenom obsejana. Hišniki so dremali, in sovražnik je ljuliko med dobro seme sejal. Rastlo je zlahtno seme, pa prikazala se je tudi ljulika. Memogredoci, viditi na njivi ljuliko med lepo setvijo, dolžijo hišnika, da ni na njivi modro kmetoval in dobriša semena sejal. Začnejo tedaj leti njivo po svoje obdelovati ter so primečali dobrišu semenu semena družih rastlin. — vse to pa po svoji glavi. Ali ko seme požene, se prikaže setev na njih njivi še veliko slabši od one na prvi njivi, zopet pridejo drugi sejavec in seme pokazijo in zopet po svoje brez vse skušnje začnejo kmetovati, kar eden prenaredi, mu drugi zopet overže, in tako delajo še noter do današnjega dne, pa vse njih prizadevanje je prazno in nečimerno, kajti zavergli so dobro čisto seme, ki je iz nebes prišlo, slabo seme pa ne more dobriša semena obroditi. Hišniki prve njive pa, vedoč, da je seme pravo bolj s skerbjo njivo za seme pripravljajo, mlado setev pridno plevla in osata trebijo, in prikaže se setev, ktere je sam nebeski sejavec vesel.

Tu imaš, ljubi bravec, v priliki zgodovine verske pre-naredbe. Dremali so h koncu srednjiga veka hišniki katoliške Cerkve, veliko zlega se je sčasoma vanjo vrnilo. Cerkve sama je spoznala potrebo, da naj se popravlja, in se je res tudi v 15. stoletji večkrat zbrala. Ali čedalje več zaprök se je na pot postavljalo, ktere so po nekoliko izvirale iz političnih okoliščin tistiga časa. Sploh pa je bilo duhovstvo tistiga časa takošno, kakoršno bi ne imelo biti; ljudstvo pa nevedno, in od izhoda je pritiskal kristjane

polomesec. Ali sčasoma bi se bilo vse zboljšalo. Kaj mar tista Cerkve, ki je rešila svet paganstva in divjaštva, nima toliko moči v sebi, da bi v svoji domači hiši zamogla popravljati! Vsak, kateri količjak zgodovino katoliške Cerkve vé, in njeno vredbo pozná ali poznati hoče, mi bo to potrdil; kaj Cerkve bi ne vedila ločiti, kaj je bistveno katoliško in kaj pa so le okolišine časa nanesele^{*)}. V tih žalostnih okoliščinah pa nastopijo prederzni krivoverci, ki so začeli čisti nauk kaziti, vero pačiti, ali kakor so rekli, popravljati. Mnogo spridene duhovšine in nevedno ljudstvo, kako bogata žetev za prekanjene zapeljivce! Še so povzdigovali posamezni krepko svoj glas, ljudstvo svarili in opominjevali in laž odkrivali, ali bil je njih glas glas vpijočiga v pušavi, bili so katoličani brez praviga vodja, niso se z združeno močjo vojskovali, in tako so bili premagani, ali pa s silo zaterti, kakor na Angleškem in po evropejskim severji. Nova vera je dalje vsakimu to dajala, kar si je želel, deželnim knezom večji deželsko oblast, zlahtnim stanovam večji premoženje po pograbljenim cerkvenim posestvom, duhovnam in mniham, kateri so bili sprideni in nevedni, žen (po Luter-Martinovo); kaj čuda, da je priprosto ljudstvo, ki se večji del po višjih stanovih ravna, tudi novo vero — dostikrat ne vedoč kdaj — sprejelo, in mislilo, da si bo revni stan kaj polajšalo. — Ali reveži, kako ste se pač goljufali! — Vsim strastim so bile tedej vrata odperte, ali kakor s. pismo pravi: Hudobni duh je dobil oblast, ljudem škodovati in jih nadlegovati.

Kaj pa katoliška Cerkve? S solzami v očeh vidi zgubo toliko duš, z drago rešnjo kervjo odkupljenih, vidi z britkim sercem toliko nezvestih sinov. Ali katoličani so bili osupnjeni in razkropljeni, pa ne premagani. Silni časi zbude tudi silnih mož: Bog svoje Cerkve ni zapustil. Sveti papeži in goreči škofje so si z vso močjo prizadevali, krivovero ustaviti. Nar poprej so pa v svoji hiši prenaresali in popravljali, podložno duhovstvo in verno ljudstvo h keršanskemu življenju budili; potem so se z druženo močjo novi veri v bran postavili in odklenkalo bi ji bilo, ko bi je ne bila — po nezapopadljivim dopušenji Božje previdnosti — oborožena sila podperla in pri življenji obderžala.

Pri katoličanih pa so nastopili zopet prvi časi kristjanstva, pogumni vojsaki križaniga Zveličarja so neznane morja prejadrovali in divjim narodom luč sv. vere prižigali; v Evropi pa se je zopet lepo keršansko življenje začenjalo; nov red vojsakov Kristusovih je bil vstanovljen, v katerim so sloveli učeni in sveti močje, k'eriga pa ravno zavoljo tega krivoverci in neznanbogi tolikanj sovražijo.

Kako pa je bilo pri novovercih, ki so se ponašali s čistim naukom Jezusovim? Luter sam piše: Dokler smo bili v stari veri, je le en hudič po svetu gospodaril, zdaj jih pa sedem vlada. V Vitenbergu, kjer so prižigali luč nove vere za srečno Nemčijo (!!) in jo povsod širili, je kraljevalo tako malopridno in samopašno življenje, da je Luter Martin leta 1545 svoji Katearei pisal, da naj vert v Vitenbergu proda, ker pristavil je: Bojim se, da Vitenberg pride na beraško palico. Sramota je zginila, nesramnost, odertija in požrešnost je vse posedla, žene in dekleta začenjajo pregrozno nesramne biti^{**)}, in ni ga, da bi kaznoval ali branil; zraven tega se pa še Božja beseda zaničuje. Le proč iz te Sodome. Kakor je bilo tamkej, tako je bilo drugdej, posebno pa po bogatih mestih v Norimbergu in Augsburgu, odkar so bili spoved odpravili.

Kaj pa čem omeniti od strašne černe vojske, ktera se je vsled verske pre-naredbe vžigala po vsi Nemčiji in se je bila sem na Kranjsko razširila? Nar manj 150.000 krepkih mož je v ti vojski konec vzelo, sto in sto samostanov, gra-

^{*)} Kdor tega ne verjame, naj bere, kar je pisal slavni katolik Dollinger leta 1861. Pis.

^{**)} Lutrove besede v tem medstavku so z ravno tem pomenom nekoliko drugač rečene, katerih se iz spoštovanja do bravcov ne upamo ponavljati. Vred.

dov, mest in vasi je bilo razdjanih, in ko je bilo rovarstvo po nemških knezih s silo zaterto, kmetje svoje osebe le za dlako niso zboljšali. Poslušajmo, kar je tačas Luter Martin govoril: „Jest mislim, de ga ni hudiča v peklju, ampak vsi so kmeta obsedli, kmet mora težko breme nositi, če ne postane prederzen.“

Kakošna je pa bila zloga med novoverci? V tim so si bili pač vsi enih mislih, de so katoliško vero zaničevali, duhovne grajali in ljudstvo zapeljevali. To so delali s strašno doslednostjo, ravno tako kakor bogokletneži sedanjiga časa. Ali v dogmah kersanske vere so si bili večkrat navskrižnih misel. Ojstrimu Lutru je bil Melanhton prekrotak. Luter sam ni nič hotel vediti od Kalvina. Z solznimi očmi je Cvingli l. 1529 v Marburgu Lutra prosil, de naj se kot brata zedinita in ljubita, ali Luter mu reče po svoji navadi: Vi ste družiga duha kakor mi. Kmalo pa so se začeli kalvini in luterani preganjati. Že pod Kristjanom I., pervim naslednikom Avgusta Saksonskega, ravno tistiga, ki je bil Lutrov naj močnejši zavetnik, se je Kalvinova vera po Saksonskim razširjala. Po njegovi smerti je pa bila s silo zaterta, in luteranstvo zopet vpeljano; veliko kalvinov je bilo v ječo obsojenih, in naj imenitniši, Krel po imenu, k smerti peljan. V volitvini knežii Pfalei (Palatinatu) je knez Ludovik VII. luteranstvo razširjal. Kalvinovo vero pa zatiral. Njegov sin Friderik IV. pa je bil po povelji svojiga strica Janeza Kazimira Lanterskega v Kalvinovi veri zrejen.

Ta Friderik se je hudo potegoval za pravice novovercov, ker je pa v deržavnim zboru kalvinski knez besedo vodil, ga Luterani niso podpirali. Takošna je bila zloga med nekatoličani; temu se pa ni čuditi, zakaj kdor pravo pot zgreši, vidi pred sabo sto in sto krivih potov, kateri se mu pravi zdé. De bi bila nova vera na Kranjskim boljši sad rodila, ni verjeti, malopridno drevo ne more dobriga sadu obroditi. De je veliko slavnih mož na Kranjskim novo vero sprejelo in razširjalo, še ne spričuje, de je zategadel tudi nova vera prava bila, in nam družiga ne spričuje, kakor de se tudi možje bistre glave v verskih resnicah motiti morejo, ako jih ne vodi kersanska ponižnost. Nar večji podpore je Lutrova vera pri gospodi najdlja, ktera je rada ptuje šege posnemala. Luteranski predikanti so tudi po svojim mojstru dobro znali besede preobračati in katoličane psovati. Zvestih pastirjev Kristusove čede je berž ko ne tudi tukaj manjkalo, nevednost v nar potrebniših resnicah jim je pot pripravljala. Zgodbe tistih časov nam verjetno spričujejo, de so se ljudje radi v katoliško cerkev povračevali, berž ko so bili zadosti podučeni v verskih resnicah. Tako beremo od nekiga slavniga cesarskega generala v 30letni vojski, ki se je pri mestu Iglavi na Moravskim v boju zoper Švede tako hrabro bojeval, de mu je bil klobuk na glavi trikrat prestreljen. Imenovani gospod, protestant po veri, se je posebno spotikal nad česanjem svetnikov in svetinj, ker je terdil, de se svetinje eniga in ravno tistiga svetnika v raznih krajih časté. Jezuit O. Pelinga se je v pogovor zastran verskih reči z njim podal, in mu prav razvidno pokazal, ako bi se to pri katoličanih tudi zgoditi zamoglo, de bi vender ne bilo malikovanje. Rekel mu je namreč: Ali bi se spodobilo, de bi kateri Vaš klobuk, ki ste ga v unim slavnim boju nosili, z nogami teptal? General mu zaverne, de bi ga tisti, ki bi to storil, zelo razžalil. Kaj pa, reče o. Pelinga na dalje, ali bi Vas ne razžalilo, ko bi kakšen drug klobuk tako zaničevali, misleč, de je ta pravi Vaš klobuk? Pravijo, de je iz te domače prilike general spoznal, de katoličani ne malikujejo, ko ostanke svetnikov časté, in de je katoličan postal. Ko je sv. Francišk Zaleški nekda v cerkvi od česanja svetnikov pridigoval, bilo pa v cerkvi ni več poslušavcov kakor kakih deset, je eden izmed njih začel glasno jokati. Sv. Francišk hoče prenehati, ali uni ga prosi, de naj naprej govori, ker ga je bil ravno poduk od česanja svetnikov tako ganil, ko je od tega poprej vse napčno razumel. (Dal. nasl.)

Odperto pisemce Luciferjero.

Lucifer je spet pero v roko vzel, in to pot je pismo napisal do njih, ki jih černe imenuje. Ne bom vam danes svoje jeze pridigal, tako zdaj beseduje, za spremembo naj vam rajši povém, kaj sim vidil. — Vaš papež je klečal ob tihi večerni uri v tisti kapeli svojiga dvora, kamor vsak dan svoje skerbi in terpljenja nese. Nad njegovo glavo je visela sreberna svetilnica z večno lučjo; njegove oči, ako se niso na britkomartro ali Marijno podoba ozirale, so bile večí del vperte na mali tabernakelj, za kteriga vrticami ima sedež skrivnost, ki je ne morem izgovoriti. V začetku je mirno molil; le sem ter tje je prišel kak zdihljej iz njegoviga serca. Misel na pretečenost taciga serca, kakor je Pijevo, ne pretrese; še le tolaži in povzdiguje ga. Ako Pij misli na dneve v kimoveu l. 1818 in na Gaeto, se mu zamore serce le v zmagi razširjati. — Ščasama pa se je spremenilo. Posiljale so mu nastopajoče terpljenja svoje poslanee; strasne posasti so ga obdajale, vrata mojiga kraljestva so se odpirale. Mala kapelica se silno razširi, med tabernakeljnam in Pijem se odpre grozno brezno, roke z bodali, topovske žrela, Garibaldove in Macinove kardela se gnjetejo kakor v klopčicah ali se pa raztegajo v dolgih verstah. Nad vso zbrozgo in gnječo tih kervavih mož in njih orožja pa švigajo kakor neštevilno goste snežne golomraznice v serdu, smehu, zasramovanji, psovanji in zabavljanji pomakane peresa mojih skrateljnov, strežetov in raznih služetov, t. j. zvestih pisavcov, in od samiga hujskanja in draženja narodov tišijo kervave pene iz jeznih ust. Vse to moje delo se verti zoper Pija in njo, ki jo imenujejo čisto nevesto Jagu — to — as! to ime me peče! — Stopim bližej, ker mikalo me je papeževo serce viditi; čutil me je pa in me s križem ostrasil. Ali vender sim vidil, v kolikih nezmernih bolečinah je njegovo serce tonilo, in dobro se mi je zdelo. Zdaj je jela se starčku tudi pod nogami zemlja gagati; roke milo steguje proti tabernakelju in križu, kar švigne Napoleon iz gnječe mojih vojsakov in mu roko pomoli. Pij jo s studam odverne in roke na persi križem dene. Nato migne Napoleon tistimu izobčenimu berkežu, ki mu hočemo le še malo časa pustiti veselje, se sanjariti za italijanskiga kralja, in berkež migne svojim vojskam, de naj starčka vklenejo. — Pij pa zopet roke steguje proti tabernakelju in njegova duša se bori s tolikimi britkostmi, de ga žugajo zadusiti. Tode Pij ne bi smel biti naslednik Gregorija VII. in Aleksandra II., ako bi bil pozabil, de papež ni zgubljen, dokler moli. Pij zopet moli. Njegova molitev je tako živa, tako reže, de je še mene pretresla. Spet sim tukaj spoznal, de v očeh Stariga časov ni nič večiga in svetejšiga na zemlji, kakor papež, ki terpi zavolj njegoviga imena. — Pij moli z vero, in glej, glej! od podobne tiste žene začne pohlevna, svitla luč žareti, in delj ko poseva, globokejši se pogrezvajo trame iz kraljestva teme, toliko manjši prihaja brezno, ki je med molečim papežem in tabernakeljnam. Kapela pa se širi kakor sam sveti raj, in napolnuje se s svitlimi podobami tistih bitij, ki sim jih pač dobro poznal, ker pred tisoči let smo skupaj stali pred sedežem Večniga. In glej! vrtica tabernakeljnov se odpro; belo se sveti iz monštrančniga zlatá tisti skrivnostni Kruh, kateri je meni zmed vsih reči nar strasnejši, in begoč sim jo pobegnil. Vam pa samo rečem: Ako bi kdaj pozabili, koliko Pij terpi v samotnih urah, kako moli in se bori, de bi svoji dolžnosti ne bil nezvest, — ako bi to pozabili: ne bili bi več vredni moje jeze in jeze meni služočiga sveta. In ako trepečete in se zvijate pod težo moje togote, bodite stanovitni, kajti moram na zemlji imeti rod, de ga terpinčim in preganjam; to je moje veselje. Kratko in malo nimam tolike sladkosti, če svoje rudečkarje dražim zoper Petrovo skalo, kakor pa, de Vas in Vašiga sv. Očeta z zmiraj novimi znajdbami svoje zagrizene jeze natezam. (Po M. S.)

Ogled po Slovenskim in dopisi.

Iz Ljubljane. Gosp. Janez Tomazin, doktorand na Dunaji bo imel jutri o polj desetih ondi v cerkvi sv. Avgustina slovesno novo mašo. Pridigal mu bo c. k. dvorni kaplan in špiritval gosp. Jožef Zverger.

Iz Ljubljane. Kakor je Danica že povedala, gro konec pol leta mnogo spoštovani in ljubljani vodja latinskih šol, g. Janez Nep. Nečásek, v Prago na staromeško gimnazijo, kjer je bil učiteljstvo pod tedanjim voditeljem slavnim Jungmannom pričel. Vodstvo ljubljanske gimnazije bo izročeno začasno g. dr. Henr. Mitteis, kateri ob enem tudi za nekaj časa prevzame vodstvo tukajšnje realke, ker je njen voditelj hudo zbolel. Prihodnjemu gimn. vodju se ne more boljšiga želeti, kakor de bi bil vredin naslednik Nečásek v vsakim oziru, in tega smemo tudi s tem bolj upati, ker ga sploh popisujejo, de je prijazen in prebrisan mož. — Govori se tudi, de pridejo na ljubljansko gimnazijo za učnike: g. J. Smolej, naš rojak, doslej v Požunu, g. Fr. Kandernal, Moravlján, doslej v Budi, in g. L. Krob, Čeh, iz Varaždina. In ker g. dr. Mesmer spet pristopi, dosedanja pomočnika gg. P. žl. Radič in H. Pirker začasno odstopita. — Kdo pa je prišel na mesto Macunovo za slovenščino? Prašan in poterjen za ta uk izmed omenjenih gospodov blezo nobeden ni. Toliko slišimo, de v višjih razredih je slovenčina za zdaj zročena g. Marnu, poterjenimu in izvrstnemu v tej tvarini; upajmo, de za stalno.

Iz Ljubljane. Kakor so gimnazni profesorji svojemu ljubljensku vodju v slovo poklonili krasno hvalnico s sliko ali podobo šolskega poslopja in pa njegovega 10letnega stanovanja, tako so mu napravili četertik-večer učenci tukajšnje gimnazije prezalo baklado s petjem vred. Pri tej priliki so mu podarili v znamenje serčne hvalečnosti in resničnega spoštovanja „Venec“ sprelepih pesmic, ki so jih lepoučni učenci sami v kratkem v ta namen zložili. Na čelu tega venca so učenci podali svojemu ljubljensku vodju hvalno spričalo, ki jim je bil mili oče z besedo in djanjem, vnet za Boga, cesarja in slovenski narod. To spričevalo je bistroumna misel in posebno lepo pristuje. Šolska mladost je s tem kaj lepo spričala, de v dobro razločiti, kdo je spoštovanja in ljubezni vreden, in postavila je s tem naj lepši spominček ne le svojemu dosedanemu vodju, ampak tudi sama sebi. Ker je upati, de bodo častiveci, prijatli in zlasti učenci radi segli po tem spominčku, se ga je dalo tudi več natisov napraviti in se dobiva po nizki ceni. — Posebno mikavno je ravno imenovano spričevalo v začetku omenjenega venca, ki se tako-le glasi:

„Precastiti Gospod Vodja!“

„Deseto leto že teče, kar ste prevzeli vodstvo ljubljanske gimnazije. Imeli ste navado dajati spričevala Vi sami nam učencem; blagovolite, da pa sedaj k slovesu mi učenci Vam damo spričevanje Vašega djanja. Bolj kakor pred spoznamo sedaj, kako mili Oče ste nam bili. Kakor oče ljubi svoje sinove, ste Vi nas ljubili, za nas ste skrbeli in delali ves čas. Poglavitno vodilo Vaše, ktero ste tudi nam tolikanj priporočali, je bilo: „Išite si slave v zvestem spolnovanji svojih dolžnost!“ Zvesto ste zverševali svoje dolžnosti. Kakor marljivi gospodar prvi vstaja in poslednji vspava, ste tudi Vi prvi prihajali v šolo in poslednji odhajali iz šolskega poslopja. Modro in premišljeno ste nas vodili, ljubeznjivo in potepeljivo z nami ravnali. Vam so res veljale besede Tacitove: „Omnia scire, non omnia exsequi; parvis peccatis veniam, magnis severitatem commodare; nec poena semper, sed saepius poenitentia contentus esse.“ (Agric. c. 19.) Učili ste nas ne le z besedo, ampak tudi z djanjem. Kar ste nam veljavali, ste tudi sami spolnovali. Povsod, v šoli in v cerkvi, smo Vas vidili vselej med nami. Kazali ste nam tako, da le blagor človeku, kateri ima hister um in blago serce. Bili ste nam učencem tudi velik dobrotnik.

Podpirali ste ubožne učence sami, in vstanovili ste za nje posebej zaklad, iz katerega dobivajo vsako leto mnogotere pomočke. Prijazno in pošteno ste se obnašali proti vsem, toraj so Vam tudi radi pošljali slovenski starši svoje sinove v vodstvo. In Vi ste povzdignili in pomnožili našo gimnazijo, da slovi krog in krog; in kakor ste pomogli k doveršitvi druge, tako ste pomagali k vstanovitni tretje v ljubi naši domovini, ktera je bila tudi Vam mila in draga. Sami Slovan — ste čislali tudi slovenski rod in dom; čislali ste slovenščino, učili se je sami in pridobili ste ji spodobno mesto ne le v šoli med družimi nauki, ampak tudi v šolskih letopisih, kjer ste sami jeli popisovati zgodovino naše gimnazije, in pri očitnih šolskih slovesnostih, in nadjamo se, pridobili ste slovenščini to častno mesto stanovitno. Čast in slava Vam bodi! Ker Vam pa drugega v hvalo dati ne moremo, smo v Venec nabrali nekoliko cvetic; blagovolite jih sprejeti v znamenje naše serčne hvalečnosti in resničnega spoštovanja do Vas, preblagi Gospod! Nabrane so na vitlu, ki ste ga Vi skoraj deset let tako skrbno obdelovali. Spomladanske so. Pognale so iz mladih serc, in v spomin na belo Ljubljano in na slovensko mladost jih pri Vašem odhodu v zlato Prago poklonimo Vam hvaležni učenci ljubljanske gimnazije.“

Slava precastitemu vodju Nečáseku, pa tudi naši mili mladosti ljubljanske gimnazije z blagimi učenci vred, kateri jo z ukom in zgledom vodijo k viru časne in večne sreče!

Iz Ljubljane. Ravno kar je na svetlo prišel v čedni in lični podobi katekizem, ki bode, kakor upamo, zadostil tirjatvam sedanjega časa. Spisal ga je, kar je „Danica“ že povedala, gosp. Anton Lésar, katehet naše realke, za spodnje gimnazije, realke, četerti razred glavnih, za nedeljske šole, in sploh za vso bolj odraščeno mladost. V ta namen so ga naš precastiti milostljivi škof in knez poterdili. Zraven velikega Albrehtovega kersanskega nauka je tudi pričujoči prav pripraven za hišno knjigo vsake družine. Zanašamo se, da ga bodo kateheti po vseh slovenskih gimnazijah, realkah in v četertem razredu in nedeljskih šolah koj letos vpeljali, in da ga bodo vsi duhovni pastirji v podlago kersanskega podučevanja blagovoljno in radostno sprejeli. Na prodaj je pri g. Henrik Ničman-u v Ljubljani po 64 kr. Da je precej obširen, se vidi iz tega, da obsega 14 pól in pol. Ravno ta gospod ima odmenjeno, kakor slišimo, za prihodnje leto spisati cerkveni obrednik ali liturgiko, to je, bukve, v katerih bodo razlagane cerkvene šege in opravila, njih pomeni itd., in pa tudi cerkveno zgodovino. Ako bo kersanski nauk dobro sprejet, se bo gotovo z veliko večim veseljem in serčnostjo tudi obrednika in zgodovine lotil. Zgodovina je mende že v delu.

Z Dunaja. Marijna družba naznanuje, de konec sušca do 15 ljudi v afrikanški misijon pojde. Pri tolikih odpravah družba obilnih pomočkov potrebuje in nam napoveduje poslati 40 podob ranjcega provikarja Knobleharja, ki se bodo po 1 gold. oddajale. (Tudi podobne že imamo v rokah; kdor tedaj še nima tega spominka našega rojaka, ga pri vred. Zg. Danice vsaki dobiti zamore).

Cerkveno slovstvo. Ker je post čas molitve in premišljevanja Jezusoviga terpljenja, bodi zraven že večkrat imenovane „Kalvarije“ priporočen zlasti tudi lausko leto v prvo natisnjeni, posebno ginitivi križev pot za duše v vceah, in postne pridige od Kristusoviga terpljenja po sv. Alfonsu Ligvorjanu, ki so tudi lani prvič na svitlo prišle (oboje dober kup pri M. Gerberji in Kremžarji). — Ravno kar je iz Blaznikove tiskarnice na svitlo prišel: **Der heilige Kreuzweg** vom sel. Leon. a. Portu Mauritio. Aus dem Italienischen. Nebst einem vollständigen, die neuesten Entscheidungen des heil. Stuhles enthaltenden Unterricht über die Kreuzwegandacht, und Mess-, Kommunion-, Morgen-, Abendgebeten, Andachten zu den 5 Wunden Jesu, 7 Schmerzen Marija, bei Besuchung der heil. Gräber, her-

ausgegeben von Josef Supan, Domherr und Dompfarrer zu Laibach. Delo obsega polenajst pól na lepim belim papirji in je ozaljšano s 14 prelepimi štacijskimi podobami, ktere so tudi v Kalvarii. Tako je za postno dušno hrano obeh narodnost doma poskerbljeno. — Ker se precej novih, zlasti šmarničnih pesem nabira, ne mislimo tretjih bukvic g. J. Volčiča pomnožiti, ampak nov četerti zvezek napraviti in v kratkim na svitlo dati. V ta zvezek menimo zraven dosti čisto novih tudi vzeti pesmi, za ktere so gosp. Rihar napeve naredili in jih še ni v 3. zvezku, ako nam jih g. pesniki prepustijo. Ako bi pa kateri pesnikov s tem ne bil zadovoljin, prosimo, naj nam v kratkim blagvoli naznaniti. Tretji zvezek pride kmali v natis in upamo, da mu bo tudi 4. hitro nasledoval. — Novih šmarnic letas ne bo na svitlo.

Razgled po kersanskim svetu.

Kam pes tace moli, se nikjer tako lahko ne spazi, kakor pri časnikih. Te dni so bili možje „Italianissimi“, ki jih pošteno ime Rimljanov, Burbonov in zvestih katoličanov močno v nos peče, po svetu raztrobili, da so 3 možki v Rimu, podkupljeni od nekiga burbonskega odbora, hotli francoskega poslanca Lavaletta potuhnjeno umoriti. Izmišljarija je bila precej očitna, čudno pa je, kako so se neki listi za to laž vlekli ter jo hotli po sili v resnico spreobrniti; zdelo se jim je namreč, da voda na njih mlin teče, češ, taki le so klerikalci, ultramontani itd.! Pa veselje jim je bilo kratko; že mora turinski vradni list razglasovati, da je naznanilo zastran napada na Lavaletta izmišljeno. — Item. Znani princ Napoleon se je bil 22. u. m. v francoskim starašinskim zboru zopet po svoji navadi zafertal v Cerkev in njene naprave, vterjene pravice itd. Le prebiraj časnike in vidil boš njih sodbo. Ni več tistih znanih psokv, kakoršnih pametnih človek tudi svojim sovražnikom ne daje, ampak: to ti je mož: „Freiheit der Presse (najberže Frechheit alla Kikeriki). Belehrung ohne Congregation, Zerstörung der Frömmerei des Mittelalters gelten ihm als die Elemente eines gesunden Staates.“ Kaj si naši možje s tacimi izrazi mislijo, je znana reč. Stari Krajnec je to ob svojim času precej dobro zaznamnjeval, pojoc:

Pravijo, da je Antikrist vstal,
In svoje „jogre“ „ven“ poslal;
Vse andohti nam „doli djal.“
Nečistmu grehu vso „frajost“ dal:
To so Jakobinarji,
Ti cerkveni „ravbarji“;
Tud so Janzenisti vmés.

De „Frömmerei“ ni ravno „element“ debeliga princa, je jasna reč; pa blezo tudi on še ni bil pri kaki preskušnji neštevilnih izvrstnih samostanskih učilnic, ki so mu v želodec; nikoli mende ni vidil v vsakim oziru prijazno olikane nedolžno obvarovane mladosti iz mnogoterih samostanskih šol. Ako bo sam kdej kako hčerko v varno samostansko odrejo dal, kakor toliko modrih staršev, dostikrat iz nar daljših krajev, potem bo v senatu od tega bolj pametno govoril.

Dunajski Sonntagsblatt na vprašanje: kaj so ondotni konservativci (boljši stranka) zastran nastopne volitve mestniga odbora dosihmal storili? odgovarja: Nič ne. Kajti pozimi konservativci zimski spanček spavajo (kakor polhi), ker se pa navadno pozimi volí, je naravno, da se konservativci še le po volitvah prebudijo in se čudijo, da so radikalci — slabi cerkveni prijatli — voljeni.

Mil. gosp. Trevisanato, videmski vikši škof, je izvoljen patriarh beneški.

V Rimu je 30. pros. umerl kardinal Pianetti v 83. letu svojega življenja.

K zidanju stoljne cerkve v Kolonii je tudi ondotna šolska mladost od l. 1842 do zdaj 4076 tolarjev podarila. — Iz reda hčeri sv. Križa v Kolonii je pred malo časom šlo 5 sester v misijon v jutrovo Indijo (Bombay).

Vlada argavskiga kantona na Švicarskim je v svoji od lesarbe razsvitljeni modrosti ženskima samostanoma v Hermitschweil-u in Gnadenthal-u prepovedala novicinj sprejemati in je tako ta redova obsodila, da morata odmeriti. — Na svetu so mnogoteri morivci.

Regensburško škofijstvo je duhovne pastirje opomnilo, da naj skerbno čujejo zoper kužljive bukve in spise, ki jih posvetnost in hudobija tudi v ondotno škofijo vsiluje.

Kakošno svobodo može freimavrarji katoliški Cerkev privošijo, so na Virtemberskim z novo postavo pokazali, ktero so namesti odverženiga konkordata stesali in vstrojili. V celi postavi je ni sledi praviga prostiga gibanja za Cerkev, temveč pri vsih rečeh stoji železni mož, ki se mu pravi „Genehmigung“ ali „Oberaufsicht des Staates.“ Tudi je dobro poskerbljeno, pravi „Sonntagsblatt,“ da vse vradništvo od ministerstva do žendarma zamore v vsako cerkveno reč nos vtakniti; škof pa za ohranjenje cerkveniga reda in strahu in obvarovanje čiste vere zamore brez dovoljenja državne gosposke storiti toliko, kakor nič. — Nar bolj groza jih je pred jezuiti, katerim se vlada sama ne more v deželo privoliti, ako zbornica ne dopusti.

V Worms-u so se skorej vsi v katoliško Cerkev nazaj vernili, ktere je bilo ob Rongetovim času žalostniga spomina tajekatolištvo preslepilo, in so zdaj prav goreči katolicanje. — Se vidi, da ni ondi Schuselkata, ki je prišel na Dunaj „Reform“ pisat. Pa sej je tudi tukaj potrebin, da posvari, češ de, to otročjo Avstrijo: „Oesterreich, das sich fortwährend von dem Ultramontanismus beherrschen liess — zum kirehlichen und politischen Verderben,“ mende „zum Verderben Rongeancov in de „Belungsdekrete“ piše dunajskemu mestnemu svetovavstvu, ki si jih je zaslužilo „mit dem confessionellen Freisinn.“ Še bolj potrebin pa je ondi zato, da dunajskiga kardinala mož močne vere kersanskiga nauka učí, in tudi nam katolicanam demonstrira, česar se nismo vedili in slišali, rekoč: „Sind nicht selbst Dogmen der römischen Kirche im Laufe der Zeiten modificiert, ja sogar ganz beseitigt worden?“ — Tega zapeljiviga sanjarja že drugič zato v misel jemljemo, ker se sem ter tje njegove laži berejo in jih je dosti, ki ne vedo razločka med plevellam in pšenico.

Sardinska vlada je zopet prav lepo za nos obvisela in njena potuhnjenost se ji je v veliko sramoto izšla. To je bilo tako-le: Kardinal Antonelli je francoskimu poslancu Lavalettu terdil, da papež in Italia si nista med seboj sovražna. Sardin pa hoče spricati, da sta si sovražna, in vlada plača ter najme pred nekimi dnevi po več mestih potepuhov, kteri so se detli: „Preč s papežem kraljem!“ Celo po duhovsko so se mnogi plašurji napravili in se hrupa vdeleževali, češ, da bi se reklo: Tudi duhovstvo je zoper papeževo svetno vlado. Take nepoštenosti bi bili še dalje počenjali, ali s Pariza je prišlo svarilo, iz Neapelja in Sicilije nevarne naznanila od vzdigovanj zoper vlado, in več prefektov je zastran zapovedanih zoperpapeževih skazovanj odgovorilo, da to ni tako lahka reč, da je ljudstvo vse nejevoljno in v strahu zavolj prihodnosti, da je razdraženo zavolj nezmagljivih davkov, in ako se ima vrisi zbuditi, da je to nož, oster na dve plati, kteri bi se vtegnil kmali tudi zoper vlado samo obrniti. Po tem takim je to brezbožno in butasto ministerstvo nadaljno hujskanje opustilo, pravijo Bl. a. Tir. Nekaj malo enacih rogoviljenj se je pokazalo tudi v Rimu, za ktere je tudi mende Rikasoli dobro vedil in jih poterdil.

Ni je hitro večí komedije, kakor tiste laške skazovanja ali demonstracije, od kterih so časniki te dni veliko pisarili. „Armonia“ pravi: V tem ko po raznih laških mestih baron Rikasoli veleval kričati: Abbasso il Bapa-Re! O tla s papežem kraljem! se tukaj v Turinu pilepujejo na stebre mnogi papirji, na kterih je natisnjeno: Abbasso il Ministero! Ob tla z ministerstvom! In v tem ko se v Turinu ne mara več vediti o Rikasoli-tu, so zidovi po Neapelju

pokriti z raznimi kerpami, na katerih se verstama bere: Viva Francesco II. Viva Mazzini! — Jadernik, ki s toliko naglico piše o deset tisoč in toliko in toliko praporih (banderih), in skazovanj — njih po Milanu, Komu, Florencii itd. itd., ni našel časa, da bi bil tudi o macinijankah kaj čehnil. Kdor bi bral naše liste in tistih 20 jezer zbraniga ljudstva, bi res mislil, kakor se piše, da vse je kipeloz za ediniga Viktor-Emanuela in zalo edino Italijo. Še le iz francoskih naznanil in zlasti iz „Armonie“, ki Emanuelu in Rikasilitu v besedo neprestrašeno govori, se zve resnica. — V zgled tih laških komedij naj omenimo le še malo demonstracije v Mačérati. „Il Vessillo delle Marche“ pravi, da je bila grandiosa dimostrazione, veličansko skazovanje, mestna muzika z veliko množico vsakteriga ljudstva je korakala skoz mesto, zvečer razsvitljenje v kazališu, in nadušeni evviva in abbasso (slava in ob tla). — In kaj je bilo vse to? Delavei té harlekinske komedije, pravi naznanilo v Armonii, je bilo 15 ali 20 navadnih vekačev (schiamazzatori), ki so bili plačani, da naj po tergu, po ulicah in v kazališu vpijejo: Viva l'Italia, Viva Garibaldi, Viva il Re d'Italia, Abbasso il Papa, in kterikrat tudi Viva la Repubblica italiana, in enake reči. Ljudstvo v Mačérati se vsiga tega ni vdeleževalo, temveč je kazalo nejevoljo in očitne znamenja zaničevanja in nedopadljivosti. — 10 ali 12 bander je vihralo z nekterih hiš in stacun, češ, da naj tudi drugi gredo in enako storé. Ali ostali so neobčutljivi. Zastonj so se kričuni derli: „ven bandera!“ in zvečer: „ven luči!“ Nobeno okno se ni razsvetlilo, ne odperlo itd.

Neka protestantinja iz Angleškiga je v Nizzi dala katoličanki dva franka, da naj ji zroči za sv. Očeta. Le-ta se čudi, rekoč: „Kako to? Vi Angličanka in protestantinja se hočete vdeležiti darov sv. Petra! „Prosim Vas,“ odgovori ona, „ne odrecite mi te prijaznosti. Res je, protestantinja sim; pa sim globoko užaljena in dostikrat jokam, ko slišim, kaj se govori in kaj se počne zoper tega uboziga papeža. Vzela sim ta dva franka iz tega, kar sim si prihranila: malo je; bila bi pa srečna, ko bi mogla kaj več temu dobriemu papežu podariti. V dušo me reže, toliko hudiga slišati zoper njega, ko vem, da svojim sovražnikom ne dela družiga, kakor le dobro.“

710 bolgarskih družin se je mende zopet vernilo v katoliško Cerkev, kakor jadernik v „Constitutionel-u“ nazzanuje.

Vikiški škof Felinski se je 10. sveč. na božji poti v Častohovu spovedal, je imel ondi veliko sv. mašo, in 11. sveč. je prišel v Varšavo. 13. u. m. je odperl k Božji službi že več mesev zaperto stoljno cerkev; tudi druge cerkve so se bile naslednji dan odperle.

Papežev poslanec v Petrogradu je od sv. Očeta odločen mil. gosp. Franchi, vikiški škof tesaloniški v neverških okrajinah (i. p.). Pravijo pa, da ne pojde na svoje mesto, dokler ne bodo veliki namestnik Bialobrzski in drugi duhovni ječe in pregnanstva rešeni.

V katoliško-keršanski Cerкви je 820 vikiških škofov in škofov, 96 vikarjev (škofovskih namestnikov), 21 apostoljskih prefektur in delegacij; v vsim skupaj 950 škofjskih okrajin. Škofije so tako-le razdeljene: Papeževe države jih imajo 70, Francosko 90, Sicilija 109, Piemont 33, Toškana 24, Modena 8, Parma 4, Lombardija 5, Benečija 11, druga Avstrija 68, Španija 46, Portugalija 21, Švica 5, Anglija 12, Irsko 27, Belgija 6, Holandija 5, Parsko 8, Prusija 8, Rusija 12, Poljsko 13, Nemčija 6, Grecija 10, Albanija 6, Malta 1, evropejska Turčija 5, Azija 54, Afrika 6, zedinjene amerikanske države 31, srednja Amerika 5, južna Amerika 37, večerna Indija 7, Brazilija 10, Mexika 11, Kanada 10, Kalifornija 2, Avstralija 6, Antili 5, Perzija 2, Kitajsko 2, Nova zemlja (Terra nova) 2, novi Francisko 1, Texas 1. Apostoljske vikarije in prefektore so pa tako-le

razdeljene: Evropa jih ima 21, Azija 62, Afrika 20, severna Amerika 7, južna Amerika 3, Avstralija 8. Pij IX. so vstavili 46 novih škofij: 12 angleških, 5 holanških, 22 amerikanskih, 1 v Azii, 1 v Afriki. Postavili so 16 apostoljskih vikarij: 11 v Afriki in 5 v Ameriki, in 1 prefekturo ob severnih zemeljskih tečajih. — Razun tega je v katoliški Cerкви 200 škofov in vikiških škofov in partibus infidelium (nekdanje škofije, ki so zdaj v neverških rokah in Cerkev še zmiraj za nje škofo voli). Eni zmed tih poslednjih, ker imajo le imena od škofij, ne pa svojih škofij in vernih čed, so papeževi poslanci ali drugi častniki cerkvene države, drugi škofjski pomočniki (koadjutori) po škofijah, ali pa apostoljski namestniki v zunanjih misijonih. — Razni obredi v katoliški Cerкви so naslednji: Latinski, greški, mehitariški, maroniški, armenski, sirski in kaldejski. Greški in greško-mehitariški imata 30 škofij; maroniški 11, armenski 17, sirski 8, kaldejski 8. Vse druge katoliške škofije so latin-skiga obreda. Katoliška Cerkev je občestvo resnične ravnopravnosti, da nikjer tako ne; razlike stanov in narodnost se v nji vse zenačijo. Naj vikiški duhovsko čast, papeštvo, so že velikrat sinovi iz revšine dosegli. Na stolu sv. Petra je sedelo: Mestnjanov rimskiga mesta 100, Toškanov 23, iz Mark njih 8, iz Romanje 7, iz družih rimskih okrajin 26, Piemončana 2, Genvezov 7, Savojie 1, Napolitancev 18, Nemeov 5, Sardinci 3, Lombardov 8, Benečana 2, Dalmatini (Slovani) 3, Francozov 16, Španjol 1, Portugalec 1, Anglež 1, Grekov 12, Azijanov 6, Afrikan 3. V vsim skupaj 268 papežev. (Schweizer Kirchtzgt.).

God ss. Cirila in Metoda, 9. sušca, se bliža; opomnimo prijazno na odpustke, ki se dosežejo v osmini s prejetjem ss. zakramentov. Duhovni mašujejo, verni molijo za spreobrnjenje razkolnih bratov.

Duhorske spremembe.

V ljubljanski škofii. Fara Jézica je podeljena g. Jak. Burja-tu, lokalistu v Zapogu; letá duhovnija je torej 21. sveč. razpisana. — Gosp. Štef. Peterlin pride iz Žuženberga v Mozelj za duh. pom. — Umerl je gosp. Len. Potočnik, duh. pom. v Mozelji — in 26. u. m. v Kranji g. Feliks Strupi, duh. v pokoji iz teržaške škofije.

Nerestino slovo.

Ostani z Bogom hišica vesela!
Kjer so zibali zlata mama me,
Od tebe danes slovo bodem zela. —
Pa vender ne bom pozabila te!

Ostani z Bogom tud oltarček mali,
Kjer prvih naukov sim učila se,
In z vodo žegnano kotliček zali, —
Nikdar jez ne bom pozabila te!

Oj srečno, z Bogom, cerkvice premila!
Kjer zadobila sim svet kerst vodé,
In pervikrat se z Jezusam sklenila. —
Nikoli ne bom pozabila te!

Oj srečno, srečno pisan' vert in trata!
Kjer splétala sim perve venci, —
Kjer vtrinja se mladosti zarja zlata, —
Nikoli ne bom pozabila te!

Poljubim roke, mati, vam in oče!
Ki ste bli dobri meni vsaki čas,
Vam za plačilo dam zdaj solze vroče, —
Nikoli ne bom pozabila vas!

Objemam tud vas, sestre ino brati;
Bog in Marija bodita pri vas!
Slovo premilo moram zdaj jemati, —
Pa nikdar ne bom pozabila vas.

Vsi ostanite srečno, Bog vas živi!
V spomin slovesa vam podám roké,
Za vselej meni zvesti, ljubeznjivi!
Tud vi nikar me pozabite ne!

J. V.